

Een bolle buik en gestrekte achterpoten duiden bij een mestram op verstopping van de urineweg.

Urinestenen bij rammen

Regelmatig ziet dierenarts Herman Aa in zijn praktijk rammen met blaas- en urinestenen. Oorzaak is meestal het voeren van grote hoeveelheden verkeerd samengesteld krachtvoer in combinatie met te weinig ruwvoer.

TEKST: DRS. HERMAN AA (DIERENARTS IN DOESBURG), ILLUSTRATIE: ELS VAN DEN BERG

Voor al mestrammen lopen het gevaar om urinestenen te krijgen. Dat komt omdat ze vaak veel krachtvoer krijgen om snel vlees aan te zetten. De dieren kunnen alleen veel grote hoeveelheden vreten als het krachtvoer een ruime calcium-fosforverhouding van 2:1 heeft. Bevat het rantsoen veel fosforrijke producten, zoals granen en aardappelen, dan moet de schapenhouder extra erop toezien dat de dieren ook meer calcium binnenkrijgen.

Ook fokrammen die hard gevoerd worden voor een keuring of verkoop kunnen gedeeltelijke of volledige blokkade van de urineleider (urolithiasis) krijgen. Deze manier van voeren heeft nog een groot nadeel. Hard gevoerde fokrammen hebben een slechtere vruchtbaarheid en gaan minder lang mee dan rustig gevoerde dieren die vooral ruwvoer gehad hebben.

Vroege herkenning van het probleem en snel veterinaire ingrijpen zijn essentieel om het euvel te verhelpen. Onomkeerbare schade aan de nieren ontstaat namelijk al snel door overmatige urinetegendruk. Een vroege diagnose is verder belangrijk om de schade bij koppelgenoten te beperken.

De meest voorkomende oorzaak van urolithiasis is een kristal dat bestaat uit magnesium-ammonium-fosfaat hexahydraat (struviet) als gevolg van het voeren van een krachtvoerrantsoen met een te hoog fosfaatgehalte (meer dan 0,6 procent, meestal op basis van granenrantsoenen) en magnesiumgehalte (meer dan 0,2 procent, doorgaans te vinden in rantsoenen voor

ooien). Gevaarlijk zijn vooral de zelf samengestelde rantsoenen die gemaakt zijn zonder kennis van zaken.

Stenen en gruis kunnen in de urineleider vastlopen. Dat gebeurt meestal net boven de balzak/S-vormige bocht of in het wormvormig aanhangsel aan het uiteinde van de penis.

De eerste tekenen van verstopping van de urinewegen zijn ongemak (buikpijn), tandenknarsen, afzonderen van de andere schapen in de groep. De dieren hebben vaak aandrang tot urineren en staan met een gekromde rug en harde buik. Soms komt er wat urine druppelsgewijs of helemaal niets. De schapenhouder denkt vaak dat het dier moeite met de vaste ontlasting heeft. Als er scheuren in de urineleiding en blaas ontstaan, zien we pijnlijke oedeemvorming onder de buik. Als de blaas scheurt, is de ram ten dode opgeschreven. Meestal is de overvolle blaas in de buik als een voetbal te voelen.

Behandeling van de zieke dieren is alleen zinvol in het beginstadium. Zit de verstopping in het wormvormig aanhangsel, dan geeft verwijdering van het aanhangsel verlichting en kan de ram weer vrijuit plassen. Zit de obstructie hoger, dan kiezen we meestal uit welzijnsoverweging voor het laten inslapen van de ram.

De andere dieren van het koppel moeten direct anders gevoerd worden. De basis is meer ruwvoer en flink veel schoon drinkwater. Door het herkauwen wordt veel fosfor via het speeksel afgevoerd. Ook calciumrijke producten als pulp en een lager eiwitgehalte in het voer kunnen verbetering brengen. <<